

СТИНСЬКА Вікторія – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76000, Україна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0555-3205>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1779450/victoria-vs-stynska/>

КАРПЕНКО Ореста – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1841-882X>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/2354981/oresta-karpenko/>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.27>

Бібліографічний опис статті: Стинська, В., Карпенко, О. (2021) Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 12 (44), 172–177, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.27>

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРАКТИЦІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено актуальній проблемі шляхів реалізації тренінгових технологій у практиці підготовки майбутніх викладачів ЗВО. На основі аналізу наукової літератури висвітлено сутність категорії «тренінг». Встановлено, що «тренінг» є багатограничним поняттям: розглядається вченими з різних позицій – правового, економічного, соціального, педагогічного, філософського. Тренінг у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів ЗВО ми розглядаємо як педагогічну технологію навчання, оскільки він має чіткий алгоритм використання та гарантує досягнення запланованого результату. Його метою є формування в студентів програмових результатів навчання, організації різних видів діяльності, виховання особистісного ставлення до розв'язання ситуаційних задач у професійній діяльності.

Проаналізовано види тренінгу, структуру та методика його проведення. Розроблено методика проведення інтенсив-тренінгу «Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти» для студентів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», мета якого – формування загальних орієнтацій у сфері компетентнісного підходу та практичних вмінь та навичок успішно розв'язувати завдання навчання й виховання; бути соціально активним в суспільстві; систематично підвищувати професійну культуру та педагогічну майстерність; бути готовим до якісної оцінки своєї праці. У процесі інтенсив-тренінгу застосовувалася система методів активного навчання, а саме: кейси, ігрові методи, групові дискусії, мозковий штурм, відеоаналіз та ін.

Зроблено висновок, що застосування тренінгу на практичних заняттях допомагає викладачеві розвивати у студентів професійні здібності та вміння бути креативним, адаптованим та гнучким до нової інформації, здатним до професійного зростання. Тому тренінг можна вважати новою технологією в освітньому процесі, яка адаптує майбутніх викладачів до професії, оскільки має на меті поопераційне впровадження різних видів педагогічних нововведень, які викликають зміни в традиційному педагогічному процесі.

Ключові слова: тренінг; тренінгові технології; викладач; ЗВО.

STYNSKA Viktoriya – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Bohdan Stuparyk Pedagogy and Educational Management Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 57, Shevchenko str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0555-3205>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1779450/victoria-vs-stynska/>

KARPENKO Oresta – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the General Pedagogy and Preschool Education Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko str., Drohobych, 82100, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1841-882X>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/2354981/oresta-karpenko/>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.27>

To cite this article: Stynska, V., Karpenko, O. (2021) Treninhovi tekhnologii u praktytsi pidhotovky maibutnix vykladachiv zakladu vyshchoi osvity [Training workshop technologies in the practice of training university lecturers]. *Human Studies. Series of Pedagogy*, 12 (44), 172–177, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.27>

TRAINING WORKSHOP TECHNOLOGIES IN THE PRACTICE OF TRAINING UNIVERSITY LECTURERS

Summary. *The article discusses a topical problem of implementation of training workshop technologies for training university lecturers. Based on the analysis of the scientific literature, the category “training workshop” is defined. It has established that “training workshop” is a multifaceted concept: it is considered by scholars from different perspectives – legal, economic, social, pedagogical and philosophical. We consider training workshop as a pedagogical learning technology in the process of professional training of university lecturers, as it has a clear algorithm of use and guarantees the achievement of the planned result. Its purpose is to form the program results of students’ learning, organize various activities, shape personal attitude to solving situational problems in professional activities.*

The types of training workshop, the structure and teaching methods are analyzed. A method of conducting intensive training workshop “Professional competence – the basis of becoming a modern teacher of higher education” for students majoring in 011 “Educational, pedagogical sciences” has been developed, which aims to form general orientations in the field of competence approach and practical skills to successfully solve learning problems and education; to be socially active in society; systematically improve professional culture and pedagogical skills; be ready for a quality evaluation of their work. In the process of intensive training, a system of active learning methods was used, namely: cases, game methods, group discussions, brainstorming, video analysis, etc.

A conclusion is drawn that the implementation of training workshop in practical classes helps the teacher to develop students’ professional abilities and skills to be creative, adapted and flexible with new information, capable of professional growth. Therefore, training workshop can be considered a new technology in the educational process that adapts the future teachers to their profession, as it aims at the step-wise implementation of various types of pedagogical innovations which changes the traditional pedagogical process.

Key words: *training workshop; training workshop technologies; lecturer; higher education establishment.*

Вступ. У зв’язку із прийняттям Стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» (2021) і введенням до класифікатора професій посади «Викладач ЗВО» принципово змінюється позиція викладача ЗВО. Він перестає бути носієм «об’єктивного знання», а насамперед повинен досконало володіти фаховими компетентностями і орієнтуватися в суміжних сферах діяльності; вміти генерувати, аналізувати і узагальнювати складну інформацію; систематично і критично мислити; приймати рішення; бути креативним, адаптованим та гнучким до нової інформації; ідентифікувати та вирішувати реальні життєві проблеми; бути готовим до постійного професійного зростання, до соціальної та професійної мобільності. Тому постає потреба в перегляді технологій підготовки викладачів ЗВО, оновлення змісту, методології та середовища навчання, пошуку та використання інноваційних технологій, які ґрунтуються на нових досягненнях науки і гарантують результативність освітнього процесу у ЗВО.

Однією із таких інноваційних технологій, які необхідно активно впроваджувати для підготовки викладачів ЗВО є тренінгові технології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Огляд науково-методичної літератури показав, що на сучасному етапі проблеми фахової підготовки викладачів висвітлено у працях В. Андрущенко, В. Беха, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, І. Передборської, В. Радкевич та ін. Упровадження тренінгу як технології навчання висвітлювалися в працях Л. Бондарєвої, В. Безпалько, Ю. Жукова, Т. Зайцевої, Г. Ковальова, В. Лефтерова, Л. Мороз, Г. Попової, С. Сисоєвої, С. Яковенка та ін. Відтак, поза увагою дослідників залишилися проблеми використання навчального тренінгу у професійній підготовці майбутніх фахівців ЗВО, зокрема: розробка моделі навчального тренінгу, визначення методики його проведення, що обумовлює актуальність теми наукової публікації.

Формулювання мети і завдань статті – проаналізувати особливості використання тренінгових технологій у практиці підготовки майбутніх викладачів ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наш науковий пошук засвідчив, що термін «тренінг» виник у ХІХ ст. у медичній практиці (як різновид психотерапії), а в ХХ ст. він набув широкого використання в професійній освіті (як форма навчання) та практичній психології (як засіб розвитку людини).

Відтак аналіз довідкової літератури дає підстави констатувати відсутність єдиного підходу до трактування окресленого терміну. Зокрема, у словнику іншомовних слів тренінг (англ. training – навчання, виховання, підготовка, тренування, дресирування) – це багатофункціональний метод психологічного впливу на особистість, що виконує перетворювальну, коригувальну, профілактичну та адаптивну функції та означає: навчання, виховання, тренування, дресирування (*Словник іншомовних слів*, 2021).

У педагогічному словнику тренінг – це форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток компетентності міжособистісних і професійних поведінки та спілкування (Антонова, 2014, с. 90).

У психологічному словнику тренінг (соціально – психологічний) – це сукупність групових методів формування умінь і навичок самопізнання, спілкування і взаємодії людей в групі (Побірченко, 2007, с. 313).

У словнику із соціальної педагогіки термін «тренінг» використовують для позначення широкого кола методик, інструментів, засобів, які ґрунтуються на різних теоретичних підходах та принципах (Зверєва, 2008, с. 304).

Отже, науковим дефініціям терміну «тренінг» притаманна багатозначність формулювань. Відтак відсутній єдиний підхід до визначення сутності тренінгу в науковій та навчально-методичній літературі. Здійснений науковий пошук засвідчив, що навчальний тренінг у професійній підготовці майбутніх фахівців науковці розглядають як: *тренінговий метод навчання*: спосіб організації практичного й теоретичного освоєння дійсності, зумовлений закономірностями об'єкта, що розглядається (Н. Ничкало); метод активного комплексного соціального навчання (Г. Ковальов); активна навчальна діяльність студентів, у ході якої виконуються тренінгові вправи, адаптовані до майбутньої професійної діяльності під керівництвом викладача-тренера на основі спеціально підготовлених інструктивно-методичних матеріалів відповідних сучасним вимогам до професійної діяльності (Л. Бондарєва), спосіб спільної діяльності вчителя і учнів, що передбачає оволодіння учнями соціальним досвідом людства та керівництво навчально-пізнавальною діяльністю учнів з боку вчителя (А. Алексюк), група методів, які спрямовані на розвиток здібностей до навчання та оволодіння будь-яким складним видом діяльності (Ю. Ємельянов); один із методів групового консультування, характеризує його як активне групове навчання навичкам спілкування та життя в суспільстві загалом: від навчання професійно корисним навичкам до адаптації до нової соціальної ролі та відповідно корекцією «Я-концепції» та самооцінки (Б. Паригін); *засіб й шлях* (впорядкована дія) з метою одержання певного результату в процесі навчально-виховної роботи (О. Падалка), засіб впливу, який спрямований на розвиток знань, соціальних установок, вмінь і досвіду у сфері міжособистісного спілкування, а також засіб розвитку компетентності у спілкування, засіб психологічного впливу (Л. Петровська); *спосіб навчання*: організаційна форма навчання – навчально-тренувальна фірма (О. Куклін, О. Щербак); *педагогічну технологію*: система найбільш раціональних способів досягнення педагогічної мети, наукова організація навчально-виховного процесу й ефективні способи досягнення

кінцевих освітньо-культурних цілей (В. Безпалько); синтетична антропотехніка, яка поєднує в собі учбову та ігрову діяльність, що відбувається в умовах моделювання різноманітних ігрових ситуацій (А. Ситников), запланований процес модифікації знань, поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду (М. Артюшина, Н. Бутенко, Г. Ковальчук) та ін. (Ковальчук, Бутенко, & Артюшина, 2006; Зверева, 2008, с. 304).

Поділяючи думку науковців (Г. Ковальчук, Н. Бутенко, М. Артюшина (2006)), тренінг у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів ЗВО ми розглядаємо як педагогічну технологію навчання, оскільки він має чіткий алгоритм використання та гарантує досягнення запланованого результату.

За твердженням І. Андрощука (2016), використання тренінгів у підготовці майбутніх викладачів до педагогічної взаємодії сприяє не лише підвищенню ефективності освітнього процесу, а й формуванню здатності позитивно міжособистісно взаємодіяти; професійно здійснювати різні види діяльності у стандартних і надзвичайних ситуаціях; творчо мислити та приймати конструктивні рішення у процесі вирішення педагогічних ситуацій.

Тому метою тренінгу є формування в студентів програмових результатів навчання, організації різних видів діяльності, виховання особистісного ставлення до розв'язання ситуаційних задач у професійній діяльності.

Традиційне оволодіння системою базових теоретичних знань за умов тренінгового навчання слугує засобом цілеспрямованого розвитку практичних компетентностей, які визначають здатність до діяльності на основі усвідомленого вибору алгоритмів дій, моделей поведінки. У цьому контексті тренінги відіграють роль об'єднувальної ланки, яка сприяє розвитку практичних навичок професійної діяльності на основі розуміння процесів, що відбуваються у відповідній галузі та теоретичних знань, які є підґрунтям практичних моделей професійної поведінки.

Сьогодні існує безліч варіантів класифікацій тренінгів на види. За критерієм кінцевого впливу на особистість Н. Лук'янчук (2013) виокремлює такі види тренінгу: психологічний та психотерапевтичний, педагогічний, соціально-психологічний, бізнес-тренінги та методичний. Л. Бондарева визначає такі різновиди навчального тренінгу: соціально-психологічний, тренінг особистісного зростання, корпоративний тренінг, відеотренінг (Сисоєва, & Бондарева, 2006). Згідно з дослідженням Г. П'ятакової, Н. Заячківської (2003, с. 28) у практиці роботи ЗВО найбільшого поширення набули наступні види тренінгу: тренінг партнерського спілкування; тренінг сензитивності; тренінг креативності. Відтак, Т. Цюман виокремлює особливий вид тренінгової роботи – соціально-просвітницький тренінг, який власне розрахований на: підготовку фахівців, навчання спеціалістів, які працюють з молоддю у сфері освіти, інформаційних технологій, розваг та ін.; оволодіння знаннями; формування умінь та навичок, які сприятимуть усвідомленому вибору варіантів поведінки; розвиток установок на усвідомлення потреб і мотивів. Ідеї соціально-просвітницького тренінгу ґрунтуються на ідеях П. Фрейре, а саме: освіта базується на «банківському» підході (інформація зберігається в пасивних куточках пам'яті і видається за потреби); освіта повинна сприяти у вмінні формулювати запитання, давати відповіді на них та знаходити шляхи їх розв'язання; освіта повинна відповідати потребам людини та їх життєвому досвіду; освітній процес – це процес обміну і діалогу (Зверева, 2008, 306–307).

Отже, цей вид тренінгу, на нашу думку, може гарантувати результативність освітнього процесу у ЗВО щодо підготовки майбутніх викладачів ЗВО, оскільки передбачає формування професійних навичок, що декларує Стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти».

Залежно від цілей тренінг може використовуватися в навчанні майбутніх викладачів ЗВО у різних варіантах: тренінг як тренування; тренінг як форма активного навчання; тренінг як метод створення ситуації для саморозвитку учасників.

Структурно тренінг складається з таких елементів: постановка проблеми; актуалізація особистого досвіду; алгоритмізація – моделювання способів дій, моделей поведінки, формування поведінкових шаблонів; результат – усвідомлення й обдумування нового досвіду для створення реального середовища, перенос способів дій у реальні професійні ситуації, зміна соціальних і професійних установок, стереотипів і поведінки (Зубрицька, & Зубрицька, 2020, с. 145).

Проаналізуємо досвід використання тренінгових технологій у практиці підготовки майбутніх викладачів ЗВО до професійної діяльності.

Наведемо методика проведення інтенсив-тренінгу «Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти» для студентів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». Тренінг має практичну спрямованість та включає такі змістові модулі:

Модуль 1. Цілісна концепція компетентнісного підходу: етапи становлення нової парадигми підготовки фахівців.

Модуль 2. Загальні та професійні компетентності викладача ЗВО.

Модуль 3. Архітектура професійної компетентності: теорія і практика.

Отже, зміст тренінгу пов'язаний з формуванням загальних орієнтацій у сфері компетентнісного підходу та формуванням практичних вмінь та навичок успішно розв'язувати завдання навчання й виховання; бути соціально активним в суспільстві; систематично підвищувати професійну культуру та педагогічну майстерність; бути готовим до якісної оцінки своєї праці.

Тобто для інтенсив-тренінгу «Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти» проєктуються результати діяльності не як алгоритми стандартних дій, а як здатність до комплексної оцінки сучасних тенденцій та специфіки формування нової парадигми. У рамках тренінгу також використовуються інноваційні освітні технології, які потрібні не лише для професійної діяльності, а і для самоосвіти.

Тренінг як нова педагогічна технологія охоплює різноманітні методи та прийоми. Тренінг допомагає в організації і проведенні навчального процесу, створює комфортні умови для співпраці викладачів та студентів, виявляє майстерність педагогів. У процесі інтенсив-тренінгу застосовувалася система методів активного навчання, а саме: кейси, ігрові методи, групові дискусії, мозковий штурм, відеоаналіз та ін.

Кейс – проблемна ситуація, що вимагає знаходження варіантів можливих рішень. Вирішення кейса може відбуватися як індивідуально, так і у складі групи. Основне його завдання – навчитися аналізувати інформацію, виявляти основні проблеми й шляхи розв'язання, формувати програму дій. Цінність цього методу полягає у його прикладній спрямованості: студент учить приймати професійні рішення ще в університетській аудиторії (Стинська, & Прокопів, 2020).

Ділова гра – імітація різних аспектів професійної діяльності, соціальної взаємодії. Рольова гра – це виконання учасниками певних ролей з метою вирішення або опрацювання певної ситуації.

Групові дискусії – спільне обговорення і аналіз проблемної ситуації, питання або завдання.

Мозковий штурм – метод вирішення складних проблем шляхом творчого пошуку – як правило, за допомогою нетрадиційних, креативних підходів.

Відеоаналіз – інструмент, що є демонстрацією відеороликів, підготовлених тренером, або відеозаписів, в яких учасники тренінгу демонструють різні типи поведінки. Відеоаналіз дозволяє наочно розглянути переваги та недоліки різних типів поведінки (Петльована, 2012).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, застосування тренінгу на практичних заняттях допомагає викладачеві розвивати у студентів професійні здібності та вміння бути креативним, адаптованим та гнучким до нової інформації, здатним до професійного зростання. Тому тренінг можна вважати новою технологією в освітньому процесі, яка адаптує майбутніх викладачів до професії, оскільки має на меті поопераційне впровадження різних видів педагогічних нововведень, які викликають зміни у традиційному педагогічному процесі. Перспективи подальшого дослідження полягають у вивченні системи підготовки майбутніх викладачів ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрощук І. Тренінг як засіб підготовки майбутніх викладачів до педагогічної взаємодії. *Вісник Черкаського університету: Серія: Педагогічні науки*. 2016. № 9. С. 117–121.
2. Антонова О. Словник базових понять з курсу «Педагогіка». Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014.
3. Зверева І. *Соціальна педагогіка: мала енциклопедія*. Київ : Центр учбової літератури, 2008.
4. Зубрицька Т., & Зубрицька Л. Тренінг як метод професійно орієнтованого навчання. *Нові технології навчання*. 2020. 94. С. 143–149.
5. Ковальчук Г., Бутенко Н., & Артюшина, М. *Тренінгові технології навчання з економічних дисциплін*. Київ : КНЕУ, 2006.
6. Лук'янчук Н. Класифікація видів тренінгів. *Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика*. 2013. № 1. С. 272–279.
7. П'ятакова Г., & Заячківська Н. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003.

8. Петльована Л. Комунікативний тренінг як форма організації професійно-орієнтованого іншомовного навчання майбутніх фахівців у галузі економіки. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2012. № 6. С. 118–121.
9. Побірченко Н. Психологічний словник. Київ : Науковий світ, 2007.
10. Сисоєва, С., & Бондарєва, Л. Педагогічні технології професійної освіти: навчальний тренінг. Київ : Україна, 2006.
11. Словник іншомовних слів Мельничука. URL: <https://126.slovaronline.com> (дата звернення: 27.03.2021).
12. Стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti> (дата звернення: 28.03.2021).
13. Стинська В., & Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа українських Карпат*. 22. С. 145–150.

REFERENCES

1. Androshchuk, I. (2016). Treninh yak zasib pidhotovky maibutnikh vykladachiv do pedahohichnoi vzaiemodii [Training as a means of preparing future teachers for pedagogical interaction]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky – Bulletin of Cherkasy University. Series: Pedagogical Sciences*, 9, 117–121 [in Ukrainian].
2. Antonova, O. (2014) (ed.). *Slovnnyk bazovykh poniat z kursu “Pedahohika” [Dictionary of basic concepts of the course “Pedagogy”]*. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
3. Zvyeryeva, I. (2008). *Sotsialna pedahohika: mala entsyklopediia [Social pedagogy: a small encyclopedia]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
4. Zubrytska, T., & Zubrytska, L. (2020). Treninh yak metod profesiino oriientovanoho navchannia [Training as a method of professionally oriented learning]. *Novi tekhnologii navchannia – New learning technologies*, 94, 143–149 [in Ukrainian].
5. Kovalchuk, H., Butenko, N., & Artyushyna, M. (2006). *Treninhovi tekhnologii navchannia z ekonomichnykh dystsyplin [Training technologies of training in economic disciplines]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
6. Lukyanchuk, N. (2013). Klasyfikatsiia vydiv treninhiv [Classification of types of trainings]. *Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny: teoriia ta praktyka – Education and upbringing of a gifted child: theory and practice*, 1, 272–279 [in Ukrainian].
7. Pyatakova, H., & Zayachkivska, N. (2003). *Suchasni pedahohichni tekhnologii ta metodyka yikh zastosuvannia u vyshchii shkoli [Modern pedagogical technologies and methods of their application in higher education]*. Lviv : Ed. center of LNU named after I. Franko [in Ukrainian].
8. Petlova, L. (2012). Komunikatyvnyi treninh yak forma orhanizatsii profesiino-oriientovanoho inshomovnoho navchannia maibutnikh fakhivtsiv u haluzi ekonomiky [Communicative training as a form of organization of professionally-oriented foreign language training of future specialists in the field of economics]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnologii Unversytetu “Ukraine” – Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of University “Ukraine”*, 6, 118–121 [in Ukrainian].
9. Pobirchenko, N. (2007) (ed.). *Psykhologichnyi slovnyk [Psychological dictionary]*. Kyiv: Naukovyi svit [in Ukrainian].
10. Sysoyeva, S., & Bondaryeva, L. (2006). *Pedahohichni tekhnologii profesiinoi osvity: navchalnyi treninh [Pedagogical technologies of professional education: educational training]*. Kyiv: Ukraina [in Ukrainian].
11. *Slovnnyk inshomovnykh sliv Melnychuka [Melnychuk’s Dictionary of foreign words]*. URL: <https://126.slovaronline.com> (access date: 27.03.2021) [in Ukrainian].
12. *Standart na hrupu profesii “Vykladachi zakladiv vyshchoi osvity” [Standard for the group of professions “Teachers of higher education institutions”]*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti> (access date: 28.03.2021) [in Ukrainian].
13. Stynska, V., & Prokopiv, L. (2020). Innovatsiini metodyky vykladannia dystsyplin u ZVO v protsesi mahisterskoi pidhotovky [Innovative methods of teaching disciplines in higher education institutions in the process of master’s training]. *Hirska shkola ukrainskykh Karpat – Mountain School of Ukrainian Carpaty*, 22, 145–150 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 26.05.2021